

90 +

- ff.
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

Nr. Grafices

1. Hoffmann De die ac nocte nuptiali.
2. Gruper - amoris illecebris.
3. Carpov - nuptiis personarum diverse religionis.
4. Strzycki - obligatione sponsaliorum & dissolutione.
5. Friesen - intempestivis desponsationibus.
6. a Wolzogen - connubiis infantum.
7. Crell - ere aliena uxoris viva ex dote omnium bonorum.
8. Chladenius - jure viduae doariae an sit merus usus fructus.
9. Eisenhardt - fidejussoribus dotis.
10. Hering - potestate retentione in securitatem dotis permixta.
11. Schroeter - Portione conjugum statutaria.
12. Bastineller - differentis bonorum receptionum a propriis.
13. Graß - arbitrio familiae hereditunde.
14. Tegener - equali parentum auxilio.
15. Eminghaus - eo quod iust. circa conventionales hereditatum translationes.

- Nr. Praesides
16. Carrack - An alter conjugum testamento re-
nunciare possit unioni prolium.
17. Strecher - De praestandis legatis in testamento
invalido relictis.
18. Bastinella - nepote patris conferenda, nisi
his auctus sit, non conferente
19. Kraus - legato in debitum haud compensandi.
20. Hanacius - iustitia filiae in potenda gerada
materna contra vitricum.
21. Crell - his qua familia relicta sunt
22. Heister - pupillariter substituto heredes
legitimos praecipue matrem
pupilli excludente.
23. Crell - divisione nominum interdum
necessaria.
24. Reinhardt - pacto heredit. renunc. heredes et suc-
cessores non obligante.
25. Givinus - compensatione inter coheredes
26. Stieler - An liceat assignare in alieno
territorio res hereditarias.

8

I V S
V I D V A E D O A R I A E
A N S I T
M E R V S V S V S F R V C T V S
P R A E S I D E
E R N E S T O M A R T I N O C H L A D E N I O D

I V R I S F E V D A L I S P R O F E S S O R E P V B L I C O C V R I A E
P R O V I N C I A L I S E T F A C V L T A T I S I V R I D I C A E
A S S E S S O R E

D. XVIII. MART. MDCCLI

P V B L I C E V E N T I L A B I T

C H R I S T I A N V S T R A V G O T T P A V L I
M A R G L I S S A - L V S A T V S

V I T E M B E R G A E
E X O F F I C I N A S C H L O M A C H I A N A

IVS

VILLYALD DONARAE

MERVS VVSTRECVTVS

FRANCSIDE

ERNESTO MARINO, CITTADINO DI

PROVINCIA DI ...

DI ...

CHRISTIANVS TRYGOTT TAVLL

MARITIMVS

IN ...

VIRO
PRAENOBILISSIMO AMPLISSIMO
CONSULTISSIMOQVE
DOMINO
HENRICO GOTTLOB
MODRACHIO
POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS
AC PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIS
IN DICASTERIO GOERLICENSI SECRETARIO
LONGE MERITISSIMO
PATRONO SVO OMNI PIETATIS CVLTV
VENERANDO

H O C
SPECIMEN ACADEMICVM

RELIGIOSE OFFERT

CHRISTIANVS TRAVGOTT PAVLI

I V S
V I D V A E D O A R I A E
A N S I T
M E R V S V S V S F R V C T V S

I

V I D V A M, cui reditus ex bonis mariti, D O T A L I T I I nomine, constitutus est, per compendium appellamus D O A R I A M, uoce, quae non Iureconsultis tantum, qui Franciae iura Commentariis suis illustrarunt,^a sed nostratibus etiam,^b perinde familiaris est, ac ipsum D O A R I V M, dotalitii Synonymum.^c Videlicet, quae
A 3 fint

a) Sic, ut exemplo res illustretur, in R E N A T I C H O P P I N I Comment. de Moribus Parisiorum Lib. II. Tit. II. regnat D O A R I A E nomen, cui respondet uox Gallica, la Donairiere.

C H R I S T I A N V S L E I S E R V S Inr. Georg. Lib. I. Cap. XXXV. n. 39. sequi. N I C O L A V S C H R I S T O P H. L. B. D E L Y N C K E R Resp. CXLV. n. 1. et 40. et Resp. CLXXII. n. 1. aliique.

b) Frequenter Doariae nomen G O T H O F E. c) Praeter D O A R I V M, uaria dotalitii Syno-

sint DOARII, quae VIDVAE DOARIAE iura, expositum est a multis, quorum doctrina, rerum, quas tractant, tum ubertate, tum pondere, se quam maxime commendat. Haec ipsa uero rerum ubertas, ut sit, tam uberem dissensibus praebuit materiam, ut uix alia doctrina uberiorem. Ut quidem iretur in partes, potissimum momentum hoc fuit, quod alii, in explicanda doarii indole, decidendisque causis, iura doarii spectantibus, IURIS ROMANI dogmata, SINE TEMPERAMENTO, adhiberent, alii contra, circumspēctius agentes, argumentum instruerent maxime ex ipsius GERMANIAE MORIBVS et INSTITVTIS, in excitanda Iuris Romani auctoritate parci, et cauti. Inde tot opinionum diuortia et pugnae, ut quis facile haesitet, quem, in hoc, uel illo, capite, ducem tuto sequatur.

II

VNUM iam caput exsequimur, in quo maxime fluctuati sunt quondam interpretes. Nempe, cum dispicerent, ad quam iuris speciem proxime accederet IVS VIDVAE DOARIAE, et quo

nyma apud Scriptores occurrunt, siquidem Flaudis DVARIUM, Francis etiam DOBIUM, Sabaudis et Neapolitanis DOTARIUM et DOHARIUM, Delphinatibus SUPERVITAM, in usu esse, testis est BENEDE. CARPZOVIVS Resp. Lib. VI. Resp. V. 2. 7. DOTARIUM Siculos scriptis fidem faciunt Constitutiones et ta-

bulae antiquae, quae exhibentur in CAROLI DU FRESNE Glossario Med. et Inf. Latini. Tom. II. pag. 1639. Splend. Edit. Monach. Benedict. de a. 1731. DOHERII appellationem iterat NICOLAVS BOERIVS Decis XXII. VIDVALITIVM vocat IO. GOTTL. HEINECCIUS Elem. Iur. Germ. Lib. I. Tit. XI. §. 241. VI.

quo principio, in adornanda doarii doctrina, enodandisque quaestionibus eo pertinentibus, instar filii, commode uterentur, multi hoc praesertim agitabant animo, uiduam doariam habere ius percipiendi fructus ex re mariti, idemque, uiduae morte, extingui, re doaria redeunte ad mariti successores; esse uero **VSVFRVCTVS**, qualem leges Romanae forment, eandem indolem, quod nimirum usufructuarius re aliena utatur fruatur, eodemque mortuo, ipsa substantia redeat ad proprietarium. Hinc, nec fallere, nec falli, sibi uidebantur, si, ius uiduae doariae **MERO VSVFRVCTV** absolui, contenderent, hocque principio confisi, causas **DOARIAS** maxime ex apparatu Romanae doctrinae de **VSVFRVCTV** et illustrarent, et deciderent. Scilicet in hac interpretum classe agunt quam plurimi Doctores, quorum doctrina, uirtus et fama, superiora secula nobilitauit. Ex horum numero producimus **BENEDICTVM CARPZOVIUM**, sanctum adhuc in foro nomen. Huius uox est, iterum iterumque repetita, ^d mulierem in bonis dotalitii duntaxat **VSVFRVCTVM** habere, non **PROPRIETATEM**,

TABITIA Danis usurpari testatur **ALBERIVS KRANTZIVS** *Hist. Dan. Lib. VII. Cap. XXXV.* quibus respondet *Belgarum uox*, **LA VIVELOTE**, cuius descriptionem *ex* **BYTELERII Summa rurali** exhibet **RENATVS CHOPPINVS** de *Moribus Paris. Lib. II. Tit. II. pag. 217.* sic conceptam: *Vivelope est le droit, que*

les femmes ont en terres tenues en coterrie apres la mort de leurs maryz sur les heritages ceuzs de par eux. Assavoir, que le mary mort, la veufve joust de tons les heritages venant du costé du mary, qui sont tenus en mainferme, sa vie durant.

d) BENED. CARPZOVIUS Respons. Lib. VI.

TEM, et, quicquid VSVFRVCTVI conueniat, TVTO DOTALI-
LITIIS ACCOMMODARI. Nec satis uisum Viro summo, ista
docuisse. Agit boni doctoris exemplo. Quam uiam aliis mon-
strat, hac ambulat ipse. Romana enim dogmata de usufructu
causis doariis adeo tuto accommodat, * ut nemo tutius. Tum
etiam, ut doctrinam hanc testium fide muniat, excitat Doctores,
CHRISTOPHORVM ZOBELIUM, MATTHAEVM WESENBE-
CIVM, IOANNEM SCHNEIDEWINVM, et HARTMANNVM
PISTORIS, quibus addere potuisset plures alios, qui eandem
sententiam ei praeiuerunt.

III

NEQVE tamen omnibus commodum et tutum uisum fuit,
hac uia incedere. Iam, ante CARPZOVIUM, in hac ipsa Aca-
demia, docuit ANDREAS RAVCHBARVS,† magis ad DOMI-
NIVM, quam ad VSMFRVCTVM, accedere ius uiduae doa-
riae. Eandem doctrinam, CARPZOVI aetate, tuiti sunt
NICOLAVS HENELIUS AB HENNENFELD,‡ et NICOLAVS

MYLE-

Resp. LV. n. 4. sequ. Definit. forens. Part. II. f) ANDR. RAVCHBARVS Insign. Quaest. Part.
Constit. XLII. Def. VII. n. 7. Diff. de I. Quaest. XXX. n. 19.
Asylo debit. Cap. II. Pos. XLI. n. 144.
Diff. de Iur. Femin. Singul. Dec. V. Pos. g) NIC. HENELIUS Tract. de Iure dotalium
VIII. n. 7. et 9. Cap. VIII. §. 1.

e) Vid. praefertim alleg. Respons. LV.

h) NIC. MYLERVS AB EHRENBACH Ge-

MYLERVS AB EHRENBACH,^b quorum uestigia deinde legerunt
NICOLAVS CHRISTOPHORVS L. B. DE LYNCKER,ⁱ CHRI-
STOPHORVS HENRICVS DE BERGER,^k aliique. Meliorem
uero horum causam esse, ex eo maxime tempore exploratum
est, quo iurisprudentia Germanica caput extollere, iusque pa-
trium, seposito tantisper peregrino apparatu, ex patriis mori-
bus et institutis illustrari coepit, qua ipsa re hoc praesertim se-
culum se commendat. Ingenue agnoscit ingenuus quisque,
quid debeat praestantissimis uiris, quorum studio et meritis
Ius Germanicum suae luci assertum, eiusdemque capita, quae
facile alienis principiis carere poterant, ex propriis et domesti-
cis deducta. In eo autem capite, quod de DOTALITIO ex-
ponit, laudatissimi illi iuris patrii architecti,^l in idem principiu-
m, dotalitium esse quandam DOMINII speciem, uelut ex
compacto, conspirant, iactoque hoc doctrinae doariae funda-
mento, felicissime expediunt plura, quae doarii ius respiciunt,
argumenta.

B

IV

molog. Cap. X. n. 8.

i) NIC. CHRISTOPH. L. B. DE LYNCKER
Respons. CLXXII. n. 1.

k) CHRIST. HENR. DE BERGER *Select. In-*
ris Dotalitii Cap. §. 31.

l) GEORGIVS BEYERVS *Delin. Iur. German.*
Lib. II. Cap. X. Pos. XV. 10. GOTTL.
HEINECCIUS Elem. Iur. Germ. Lib. II.
§. 38. 42. 46. et, qui Rempubicam
ICtorum adhuc ornat, Illustris 10. RV-
DOLPHVS ENGAU, in Elem. Iur. Ger-
man. Lib. II. §. 89.

IV

SCILICET, qui, viduam doariam VSVFRVCTVM MERVM, quem FORMALEM appellant iuris interpretes, et quem in SERVITVTVM numero censemus, habere, contendunt, illi simul, ex regulis VSVFRVCTVS, partem aliquam PROPRIETATIS, et, quae proprietatis est sequela, potestatem paulo liberius in re doaria uersandi, uiduae negant. Vtramque uero negari immerito, duplici potissimum momento edocemur. Alterum est, quod dotalitium regulariter constituatur in locum et compensationem DOTIS, et, si CARPZOVIUM audire uelis, *non possit non eadem esse ratio ac iuris dispositio DOTIS et DOTALITII, propter naturam surrogationis, quae diuersitatem respuit.*^m Iam uero, cum in DOTE, quoad matrimonium perduret, marito non VSVFRVCTVS NVDVS, sed quoddam DOMINIVM, siue CIVILE, siue VTILE^{mm} dicas, tribuatur, relicta uxori domini parte, male procederet illa dotis compensatio, si uidua, quae maritum rei dotalis DOMINVM effecerat, quae, pro parte, dotis DOMINA fuerat, nunc, uice DOTIS, DOTALITIO potita, in re PLANE ALIENA uersari, diceretur, eius-

que

^m) Verba sunt BENED. CARPZOVII *Decis. Illustr. LIX. n. 16.* Quem sequitur DAVID MEVIUS *Part. I. Dec. CLXXIII. n. 5. et 7.* ubi testatur, Phrasin ICTorum et PIAxin fori esse, DOTALITIVM sequi

commoda et iura DOTIVM. Nec alieni sunt ab eadem sententia LÜDERVS MENCENIVS *Synops. Pand. Lib. VIII. Tit. IX. §. 3. n. 5. et 10.* GOTTL. HEINECCIUS *Elem. Iur. Germ. Lib. I. §. 256.*

que potestas arctis vsvsfructvs limitibus circumscribere-
tur. Neque uero, quod est alterum momentum, adeo illam
circumscribi patitur ius Germanicum, quod VIDVAM DOA-
RIAM comparat VASALLO. Agit uiduae causam textus iuris
Saxonici: *Ein jeglich Mann (uasallum intellige) mag sein Ge-
ben wohl bessern und ergern auf seinen Lehn, wider seines Herrn
Willen, ALSO mag eine Frau auf ihrer Leibzucht auch wohl
thun.* Quae uerba luculenter declarant, ius et potestatem,
quam VIDVA DOARIA habeat, proxime ad illam accedere,
quae competat VASALLO. Imo ipsum uiduae DOMINIUM
agnoscunt haec uerba: *Am Leben bey des Mannes Leben haben
sie (die Frauen) allein ihr Geding, und nach seinen Tode so ist
dann erst daran IHR RECHT LEHN zu ihrer Leibzucht.* Quo
etiam pertinet textus Iuris feudalis Alemannici: *EIGNET ein
Mann sein Lehn mit seines Herrn Hand, und mit seiner Lehn-
Erben willen, darum DASS ES SEINER FRAUEN WERDE,* ubi
uerba, *das Lehn der Frauen eignen,* idem denotant, ac *dotali-
tium constituere*, quod intelligitur ex uersione Latina: *Si Va-
sallus in feudo suo DOTALITIVM constituit, cum consensu Do-*

B 2

mini

mm) Dominium mariti, quod in dote habet,
VTILE uocant GEORG. BEYERS De-
lin. Iur. Germ. Lib. II. Cap. X. Pof. XIV.
et HENR. A ROSENTHAL Tr. Iurij Feud.
Cap. X. Concl. V. n. 2.

2) IVS SAX. PROV. Lib. II. Art. XXI.

o) IVS SAX. PROV. Lib. III. Art. LXXV.

2) IVS FEVD. ALEM. Cap. LXIV.

mini et heredum feudaliū, ita ut VXORIS FIAT. Per uocem, *eignen*, id est, *propriū dare*, *appropriare*,¹⁾ speculator non obscure innuit, PROPRIETATEM quandam in uxorem transferri per dotalitii constitutionem. Imo, quod mireris, ipse CARPZOVIUS, qui doariae nihil, nisi VSUMFRVCTVM, relinquit, alio loco r ingenuē agnoscit, NIHIL ALIVD dotalitio magis simile et affine excogitari posse, quam FEVDVM. At, in feudo PARTEM PROPRIETATIS Vasallo competere, eamque DOMINII UTILIS ambitu comprehendī, notissimi iuris est. Eandem igitur ut etiam doariae tribuamus, et ipsa res suadet, et suadere uidetur CARPZOVIUS. Sed Vir summus nec hanc argumentationem admittit. Ut illam elidat, pergit in comparatione iurium. Nihil, ait, *similius esse VSVFRVCTVI, quam FEVDVM, utpote quod, in textu Longobardico, per VSUMFRVCTVM definiatur, idemque, quod de VSVFRVCTV, dicendum esse de FEUDO.* Quid roboris habeat haec doctrina, facile intelliget, qui feudi perspexerit indolem. VSUMFRVCTVM quidem Vasallus habet, at non FORMALEM illum,

2) Vid. 10. SCHILTERVS Comment. ad Ius Feud. Alem. Cap. LXIV. §. 1.

7) BENEDI. CARPZOVIUS *Defin. Forens.* Part. III. *Const. XVI. Def. VI. n. 6.*

5) IDEM *loc. cit. n. 13.*

1) II. F. 23. in fine.

2) Hinc, quid IUS VASALLI ab VSVFRVCTV ROMANO differat, copiose exponunt interpretes Iuris Feudalis. CONF. GEORG. ADAM. STREUVII *Synt. Iur. Feud. Cap. II. §. 3. n. 3.* et SAM. STREUVII

illum, qui PROPRIETATEM excludit, et SERVITVTIS nomine in Iure Romano uenit, " sed CAUSALEM, ut uocant, cuius causa est quaedam rei PROPRIETAS, et qui DOMINII VTILIS appellatione continetur. " Vnde argumentum ab VSFRVCTV ROMANO ad IVS VASALLI iudem minus tutum, ut ad IVS DOARIAE. Sic igitur res definienda uidetur, IVS VIDVAE DOARIAE non in MERO et NVDO " VSFRVCTV consistere, sed esse DOMINII, inter doariam et mariti successores diuisi,* illam PARTEM, quae utilitatem rei secum ferat, et, si VSYMFRVCTVM dicere uelis, ut dicunt multi interpretes, omnino accurati, dicendum esse eodem sensu, quo tum IVS VASALLI, tum alias DOMINII VTILIS species, VSYMFRVCTVM dixere nostri maiores, sensu, qui ab VSFRVCTV ROMANO plane alienus.

V

NIHIL est, ut quis suspicetur, logomachiam subesse. Tanti uere est, ut expediatur, in qua iurium classe censendum sit IVS VIDVAE DOARIAE. Plurimas quaestiones doarias fa-

B 3

cilius

* II Ex. Iur. Feud. Cap. II. Quaest. XIV.

v) Videlicet omnes VTILIS DOMINII species, VSFRVCTVS appellatione, maiores nostri comprehendebant, quod fufè tractat GEORG. BEYERVS *Delin. Iur. Germ. Lib. II. Cap. X.*

w) Testis est LÜDERVS MENCKENIUS *Syn. Pand. Lib. VII. Tit. IX. §. 3. n. 5.* uideam merito pro NVDA VSFRVCTV-ARIA non agnosci.

x) Vid. Illustris IO. RVD. ENGAU *Elem. Iur. Germ. Lib. II. §. 89.*

cilius quis diluet, si, ex mente iuris Germanici, uiduae DOMINIVM VTILE tribuat; difficilius uero, si, ex peregrina doctrina, merum VSVMFRVCTVM. Iuuabit, argumenta quaedam, ex iure doarii deprompta, excutere, ut appareat, quid intersit, si quis uel hac, uel illa, uia incedat. Finge, in instrumento dotali de doario cautum, et a marito praedium, quo uxor, si uidua facta, frui debeat, assignatum esse. Moritur maritus. Vidua, impatiens morae, praedii doarii possessionem apprehendit, insalutato quidem mariti herede. Heres, aegerrime rem ferens, queritur, pro tribunali, de illata sibi iniuria, quae uel amissione iuris, uel alia coërcitione, uideatur luenda. An bona heredis causa? Qui, uiduae doariae ius VSFRVCTV MERO absolui, contendit, is facile inueniet, quod heredi patrocinari uideatur. Patrocinari uidebitur doctrina Romana, usumfructum relictum ab herede petendum esse, eundemque ab usufructuario perperam occupari, potius occupantem

γ) Hoc doarium, quod FACTO coniugum constituitur, CONVENTVM, siue FACTIVM, uocant Doctores. Gallis audit le *Donaire prefix*. LEGITIMVM dicitur, quod, post mortem mariti, ab eius successore constituitur, ut legis seu consuetudinis, ex qua debetur uiduae doarium. Galli uocant le *Donaire coutumier*, quod eleganter exponit RENATVS CHOPPINVS de *Moribus Paris. Lib. 11. Tit. 11. n. 16. sequ.*

ε) Est doctrina VLPiani in *L. I. §. 2. et §.*

D. *Quod legatorum.*

α) *L. XIII. D. Quod metus causa.*

β) Imo interdum, licet abusuua inuestitura non facta, ex SOLA EXPECTATIVA, potestas apprehendendi feudum competit, si nempe haec concessa, speciali pacto. Illustre omnino exemplum reperitur in INSTRUMENTO PACIS WESTPHAL. Art. IX. §. 6. ubi Electori Brandenburgico, in casum, si Archiepiscopus Mag-

pantem ad restituendum compelli; * deinde neminem sibi ipsi ius dicere posse, sed, qui dicat, excidere iure suo, ^a ut reliqua transeamus. Nihil contra praesidii habebit heredis causa, si, viduae doariae potius ius, quam MERVM VSVMERVCTVM, nempe DOMINIVM VTILE, competere, agnoscas, illiusque potestatem aestimes ex ea, quam habet VASALLVS. Vasallo, si dominus directus illi, per actum inuestiturae abusiuae, ^b feudum assignauerit, non denegatur licentia, feudi possessionem apprehendendi, nec illud recipere tenetur ex manu eius, qui ultimi Vasalli heres. ^c Videlicet dominus, cum eum in Vasallum recipit, iusque feudi ei cedit, eo ipso DOMINIVM VTILE, suo modo, ^d transfert, simul ipsam, rem apprehendendi, potestatem uidetur concedere. Idem fere dicendum de DOARIO. Nempe maritus, ubi, fundum doarium uxori ASSIGNANDO, IVS DOARII constituit, eo ipso quandam PROPRIETATEM, ^{dd} cuius modo effectus et exercitium in casum

deburgenfis, Administratoris AVGVSTI obitu, uacaret, concessum ius apprehendendi possessionem uacantem, PROPRIA AVCTORITATE.

6) MODESTINVS PISTORIS *Part. I. Quaest. XIX. n. 3* et IACOBVS SCHVLTES ad eius *Quaest. V. n. 14.* GEGES. ADAM. STRVVIVS *Synt. Iur. Feud. Cap. VIII. §. 5. n. 1. et §. X. n. 2.* CASP. HENR. HORNIVS *Iurisf. Feud. Cap. XII. §. 3. et 13.*

d) Sic cauto CASP. HENR. HORNIVS *loc. cit. §. 7.* cum quo sentit NIC. CHRIST. L. B. DE LYNCKER in *Analectis ab HORNIO §. 3. allegatis.*

dd) Hinc subinde occurrit in pactis dotalibus, maritum rei doariae PROPRIETATEM in uxorem transfuisse, rem PROPRIAM dedisse, ius PROPRIVM concessisse. Licet tantum concederetur ad dies uitae aut uiduitatis. Exemplum recenset IO. GOTTL. HEINECCIUS *Elem. Iur. Germ. Lib. II. §. 33.*

sum uiduitatis suspenditur, in eandem transfert, ^e ipsamque potestatem, fundum doarium apprehendendi, illi tribuisse uideretur, in casum, si uidua facta. ^f Hinc uidua, quae post mortem mariti, propria auctoritate, doarii sibi constituti possessionem apprehendit, VASALLI exemplo, non peccat, nec heredi iniuriam facit, sed utitur IVRE SVO, quod illi asseritur non modo Doctorem consensu, ^g sed etiam FORI vsu, de quo testem producimus, omni exceptione maiorem, nempe Serenissimum Legislatorem Saxonem, AVGVSTVM, qui, in peculiari Constitutione, testatur, uiduam, uti dotalitium PROPRIO IVRE acquirat, ita etiam PROPRIA AVCTORITATE, et INSCIIS HEREDIBVS, illud occupare posse, extincto marito. Id saltem lege publica definiendum censet Sapientissimus Princeps, ne id occupet ante tricesimum. Pertinebit ad illustrationem quaestionis, ipsa audiuisse Constitutionis uerba: ^b *Dieweil die Wittwe mit dem Manne in GLEICHER GEWEHR geseffen, auch nach seinem Tode das Jus retentionis hat, also daß sie aus den Lehn-Güthern, vor Entrichtung ihrer weiblichen Gerechtigkeit, zu weichen nicht schuldig, und das Recht ihr obnedas, in der*

e) Conf. GUIDO PAPA Decis. DXXXIV. ubi adstruitur, DOMINIVM DOTALITII, pacto constituti, in uxorem TRANSIRE, etiam SINE ACTUALI TRADITIONE.

f) Repete uerba SPECVLI SAXONICI supra

§. IV. not. o. allegata: Nach des Mannes Tode ist davon IHR RECHT LEHN.

g) Consentunt NICOLAVS CHRISTOPHORVS L. B. DE LYNCKER Respons. CXLV.

der Gerade, Morgengabe und LEIBGEDINGE, die Succession giebt, daß sie also diese Stücke IVRE PROPRIO erlanget, so möchte wohl dafür gehalten werden, daß auch die Wittwe, alsobald nach Absterben ihres Mannes, diese Stücke selbst einzunehmen befugt; damit aber disfalls zwischen der Wittwen und den Erben allerley Mißverstand verhütet, so wollen wir daß die Wittwe, allererst nach den dreißigsten, obbenandte Stücke VOR SICH SELBST ZU NEHMEN, Macht haben solle, jedoch, wo solches OHNE DER ERBEN WISSEN geschähe, und sie hätte mehr, denn ihr zur Gerade und Morgengabe gebühret, genommen, so müßte sie, auf der Erben Erfordern, derowegen ein Inventarium vorlegen. Apparet omnino, in hac quaestione doaria exulare placita Romana, tum quae de usufructu exponunt, tum quae alias ius uiduae interuertere uideantur,

VI

SUCCEDAT alia species. Apprehensa praedii doarii possessione, uidua doario reditu fruitur. At heres, memor, ad se tandem, uiduae morte, redituram rem doariam, meruit, ne

C

fortasse

n. i. ibique allegati MODESTINVS PISTORIS ET GEORGIVS SCHVLZIVS. Imo ipse laudatus CARPZOVIVS, utur alias usufructui Romano, in causis doariis, locum faciat, hoc in argumento ui-

duae causam defendere cogitur, auctoritate Constitutionis Electoralis, ad quam commentatur. Vid. Defur. For. P. III. Conf. XXXIII. Def. I. h) Part. III. Conf. XXXIII.

fortasse interim qua parte diminuatur substantia. Urget, sollicitat uiduam, ut CAVEAT, integram et saluam fore rei doariae substantiam. Vidua morem non gerente, heres causam agit in foro. An iuris auxilio? Qui dogmata Romana habent in promptu, his, nihil esse, uidetur, ut causam desperet heres. Paratum argumentum: Quicumque habet *VSVMFRVCTVM*, ille *CAUTIONEM VSFRVCTVARIAM* praestare tenetur. *VIDVA DOARIA* habet *usumfructum*. Cetera, quae sequantur, nostri. Hanc argumentationem multoties repetit Magnus *CARPZOVIVS*.ⁱ Nec sine colore. Prima propositio instruitur ex penultima legum, quae in definienda cautione usufructuaria occupantur. Altera munitur auctoritate. Verum, si uel inhaereas doctrinae Romanae, prima fallit in usufructu, quem *LEX* defert. *PATREM* enim, qui *usumfructum* peculii aduentitii regularis habet, auctore *IUSTINIANO*,^k paterna reuerentia excusat a cautionibus. Tum *MARITVM*, ex lege Saxonica usufructuarium bonorum uxoris, uxori satisfacere, regulariter non cogit, agnoscit *CARPZOVIVS*.^l Deinde fallit in usufructu, qui constitutus *FISCO*. Hunc enim a cautione usufructuaria immunem

ⁱ) *BENED. CARPZOVIVS* *Defin. for. P. II. Const. XLIII. Def. VII. Respons. Lib. VI. Resp. LV. n. 5. 11. Diss. de Priuileg. Femin. Dec. V. Pos. VIII. n. 9. Diss. de Asyl. Debit. Cap. II. Pos. XLI. n. 144.* Eius

auctoritatem sequitur *GOTTL. GERH. TITIVS* *Inr. Prin. Lib. XI. Cap. XII. §. 16.*

^k) *L. VIII. §. 4. C. de bonis, quae liberis.*
^l) *BENED. CARPZOVIVS* *Def. For. Part. II.*

nem esse, legum argumentis, corroborant Doctores. " Quid-
si etiam fallat in DOARIA, quae suum usumfructum habet
itidem ex PROVISIONE LEGIS, " ut pater, ut maritus. In
altera uero propositione maxime uertitur rei cardo. Doaria
uidua habet VSUMFRUCTUM, non uero, quod supra expo-
situm, talem, qualem formant Romanae leges, et cui regu-
lariter necessitas illa praestandi cautionem usufructuariam est
annexa, sed meliorem et pinguiorem, nampe qui ex regulis
DOMINII UTILIS aestimandus. At, a domino utili CAVTIO-
NEM VSVFRUCTUARIAM exigere, in regula negant iura. Ne-
gant exigere ab emphyteuta, a Vasallo, et a marito, intuitu
dotis. Crederes, laudatum CARPZOVIUM, cum doariam cau-
tioni usufructuariae obnoxiam fecit, immemorem fuisse suae
doctrinae, qua nunc, *paria esse DOTALITII et DOTIS iura,*
ob naturam surrogationis, quae diuersitatem respuat, ° nunc
uero, *nihil aliud DOTALITIO magis simile et affine excogitari*
posse, quam FEVDUM, p adstruit. Si DOTIS iura per omnia
habeat doarium, VIDVA DOARIA cautionem usufructuariam
declinabit aequo iure, quo MARITVS in dote. Si FEVDO

C 2

simil.

Const. X. Def. IX. n. 6.

m) Vid. 10. HENR. DE BERGER Oecon. Tur.
Lib. II. Tit. III. §. 19. n. 2.

n) Repete Constitutionis Electoralis Saxoni-
cae, supra §. V. not. b. allegatae, uerba:

Die weil DAS RECHT obnecht der Wittwe
in dem Leibgedinge die Succession giebt.

o) BENED. CARPZOVIUS loco, supra §. IV.
not. m. allegato.

p) Vide locum §. IV. not. v. excitatum.

simillimum sit doarium, immunitas a cautione usufructuaria VIDVAE DOARIAE tribuenda est aeque; ac VASALLO in feudo. Et hanc quidem immunitatem doariae tribui, tum Doctorum auctoritate et testimonio firmatur, tum usu fori. Iam ante CARPZOVIVM testatus est ANDREAS RAVCHBARVS, ^g quem supra laudavi; se non meminisse, quantumvis subinde dotalitia constituantur, a mulieribus cautionem usufructuariam unquam, in hisce praesertim regionibus, exactam et praestitam esse, quin potius viduam, dotalitium habentem, ad cautionis usufructuariae praestationem non obligari, a Curia Prouinciali Vitembergensi, anno 1573, de iure responsum ac pronunciatum fuisse. RAVCHBARVM sequitur SIMON VLRI-CVS PISTORIS, qui Patris sui, HARTMANNI, contra viduam respondentis, obseruationi subscribit: " *Contrarium seruari, QVOTIDIANA docet EXPERIENTIA.* Post hunc NICOLAVS HENELIVS AB HENNENFELD, ^s IOANNES SCHILTERVS, ^t GEORGIVS BEYERVS, ^u LÜDERVS MENCKENIVS, ^v CHRI-
STO-

g) ANDR. RAVCHBARVS *Inf. Quaest. Iur. Civ. et Sax. Quaest. XXX. n. 8.* Hanc RAVCHBARI doctrinam agnoscere dicitur BENED. CARPZOVIVS *Part. II. Conf. XLII. Def. VII. n. 1.* Eo tamen casu, ait Vir magnus, se sententiae RAVCHBARI, qui immunitatem a cautione faciat viduam, accedere, si viduae pensiones certae annuae ex bonis feudatibus praesententur, reliqua horum administratione hereditibus feudatibus. Hoc vero perinde est, ac si nihil

concederet. Quis enim, si compositus homo sit et sanus, cautionem usufructuariam exiger a vidua, eius quidem rei nomine, cuius substantia NON IN VIDVAE, sed in ipsius HEREDIS, est manu, et quam hic ipse administret, NON VIDVA. Si pensiones annuae constituantur viduae, nihil est, quod REVERTATUR, post eius mortem, ad mariti heredes. Quis quaeret, an de RESTITVENDA resalua cauendum sit. Tale doarium Galli

STOPHORVS HENRICVS DE BERGER, ^w Illustris IOANNES RVDOLPHVS ENGAU, ^z et Consultissimus GEORGIVS FRIDERICVS DEINLINVS, ^y uiduae patrociniū suscepērunt, fori usum suo testimonio probe munientes. Ex his uerò nemo dissentientibus, qua re fallantur, cordatius aperuit, quam cordatissimus GEORGIVS BEYERVS, qui, eos, ait, ^z *deceptos esse argumento VSVSFRVCTVS ROMANI, cuius speciem esse, putarint, DOTALITIVM.*

VII

VT ADHVC uno exemplo constet, quam facile decipiat, in hoc argumento, argumentum VSVSFRVCTVS ROMANI, tertium accipe. Vidua fundo doario non modo fruitur, sed etiam rerum satagit, ut tum fructum augeat, tum mansionem suam efficiat cultiorem amoenioremque. Hoc animo fundi faciem, uel hac, uel illa, parte, mutat. Etiam aedificium diruit, hospitium melius sibi paratura. Mariti heres, ubi uidet, liberius agere illam proprietas suae aemulam, ringitur. Intercedit operi

C 3

nouo,

- vocant le Doñaire sans retour, de quo vid. RENATVS CHOPPINVS de Moribus Paris. Lib. II. Tit. II. §. 3.
- r) SIMON VLRICVS HISTORIS in Addit. ad HARTMANNI HISTORIS Obseru. II.
- s) NICOL. HENELIVS de Iure dotalitii Cap. IX. §. 4.
- t) IO. SCHILTERVS Exerc. ad Pand. XVII. §. 22.
- u) GEORG. BEYERVS Delin. Iur. Germ. Lib. II. Cap. X. Pos. XX.
- v) LÜDERVS MËNCKENIVS Syn. Pand. Lib. VII. Tit. IX. §. 3. n. 5.
- w) CHRIST. HENR. DE BERGER Select. Iur. Dotal. Cap. §. 34.
- x) IO. RVD. ENGAU Elem. Iur. Germ. Lib. II. §. 91.
- y) GEORG. FRID. DEINLINVS in Diss. de Vidua Vrsilli ab usufructuaria cautione, in iur. dotalitii, immuni, an. 1735. in Academia Altorfina habita.
- z) GEORG. BEYERVS Delin. Iur. Germ. Lib. II. Cap. X. Pos. XXI.

nouo, et negat, posse uiduam immutare formam fundi pristina-
nam. Nec sine lege. VLP IANI est auctoritas, ^a *usufructuarium
nec aedificium ponere in fundo, excepto eo, quod ad fructum
percipiendum sit necessarium; nec diaetas transformare, uel con-
iungere uel separare, uel aditus posticasque uertere, uel refugia
aperire, uel atrium mutare, uel uiridaria in alium modum con-
uertere, nec altius tollere, sed QUALITATEM AEDIVM IM-
MUTATAM relinqui debere.* NERATIUS negat, ^b *Usufructua-
rium, qui excolat aedificium, iure suo facere, quamuis MELIO-
REM DOMINI CAUSAM facturum esset, imo illum, ait, ne quidem
aedificium inchoatum consummare posse, licet aliter eo loco uti non
possit.* Quae doctrina, si ad doariam accommodetur, bene instru-
cta uidebitur heredis causa. Sed accommodari posse, negabit
quisque, qui diuersitatem VSVSFRVCTVS ROMANI, et eius
iuris, quod habet DOARIA, perspexerit. VTILE DOMINIUM
maiolem DOARIAE tribuit potestatem, quam quae tribuitur
VSVFRVCTUARIO, et talem quidem, quae ad potestatem VA-
SALLI accedit. Hanc comparisonem agnoscit Ius Prouinciale
Saxonicum: ^c *Ein jeglich Mann mag sein Gebeu wohl bessern und
ergern*

^a) VLP IANVS in L. XIII. §. 6. 7. D. de
Usufructu.

^b) NERATIUS in L. XLIV. et LXI. item
VIII. D. de Usufructu.

^c) IUS PROV. SAX. Lib. II. Art. XXI.

^d) IUS PROV. SAX. Lib. III. Art. XXXVIII.

^e) SIC NICOL. EVERHARDVS Consil. CCXVII.

ergern auf seinen Lebn; also mag eine Frau auf ihrer Leibzucht auch wohl thun. Huc etiam pertinent uerba: Das Weib erbet auch kein Gebende auf ihren Erben, das auf ihren Leibgedinge stebet; sie reisse oder breche es denn abe bey ihren Leben, und setze es auf ihr eigen Gut oder Leben. Patet, quid in diruendo uel mutando AEDIFICIO uiduae concedatur. Idem hoc, ut ad FVNDI ipsius mutationes extendatur, suadet paritas rationis. Extendunt etiam Doctores. ^c Id tamen admittendum omnino est, nec aedificii, nec fundi, nouam formam ita fieri posse, ut RES DOARIA fiat DETERIOR. Deteriorem enim reddere nec Vasallus potest. Vtique uero uidua sic mutare poterit, ut augetur tum fructus, tum domicilii sui opportunitas et amoenitas, quamuis eo res ipsa uere melior non fiat, cum contra usufructuarius, ex NERATII sententia, ^f saltem TVEATVR, quod accepit; et, si nouum faciat, non faciat iure suo, et ne quidem, quod tamen regulis aequitatis aduerfari, STRYKIO^s uidetur, rem reddere possit MELIO-

REM.

COROL-

n. 17. tradit, posse uiduam ex lacu magno terram arabilem facere. Vid. etiam GEORG. BEYERVS *Delin. Iur. Germ. Lib. II. Cap. X. Pos. XXIII.* et *Illustr. 10. RVD. ENGAU Elem. Iur. Germ. Lib.*

II. §. 90.

f) NERATIUS alleg. L. XLIV. D. de *Vsifr.*g) SAM. STRYKIVS *Vf. Modern. Lib. VII. Tit. I. §. 6.*

C O R O L L A R I A

I

DOTALITIVM differt a donatione propter nuptias. Aliud sentire videtur GLOSSATOR *Spec. Sax. ad Lib. I. Art. XX.* uerbis: *Die dritte Gabe heist man Leibgeding, das ist donatio propter nuptias, Gabe um der Ehe willen.*

II

CONFISCATIS mariti bonis, saluum manet dotalitium, uxori constitutum. Contrarium quondam, et remotioribus quidem seculis, in Francia obtinuit, sed meliorem sententiam se primum in usum inuexisse, et sic Senatus Consulto decidendum curasse anno 1532, gloriatur CAROLVS MOLINAEVS, in *notis ad §. X. Consuetud. Duc. Burgund. et ad §. III. Legis Munic. Antiffiod.* Antiquum Hungariae ius consuetudinarium, quod anno 1490, Regis VLADISLAI iussu, in latinum idioma translatum, *Part. I. Art. CIV.* diserte habet: *Dotalitium uxoris, maleficio mariti, non amittitur.* Vid. RENATVS CHOPINVS *de Moribus Paris. Lib. II. Tit. II. §. 18.*

III

VIDVA doaria, iterum nubendo, non amittit dotalitium, a priori marito, uel eius successoribus, constitutum. Hinc, fructus dotalitii, paraphernalium iure, secundo marito cedere, respondit Facultas Iuridica Vitembergensis apud IO. HENR. DE BERGER *Respons. Part. I. Resp. XLVI. n. 1.* Secus, si pacto expresse cautum, ut uidua dotalitium amittat, si, uiduitatis suae pertaesa, thalamum iterum paret. Pacti exempla recensent IO. GOTTL. HEINECCIUS *Elem. Iur. Germ. Lib. I. §. 252.* et ibi allegatus GEORG. MELCH. DE LVDOLEF, *de Iure Feminarum Illustrium, in Appendice.*

155540

ULB Halle
005 433 053

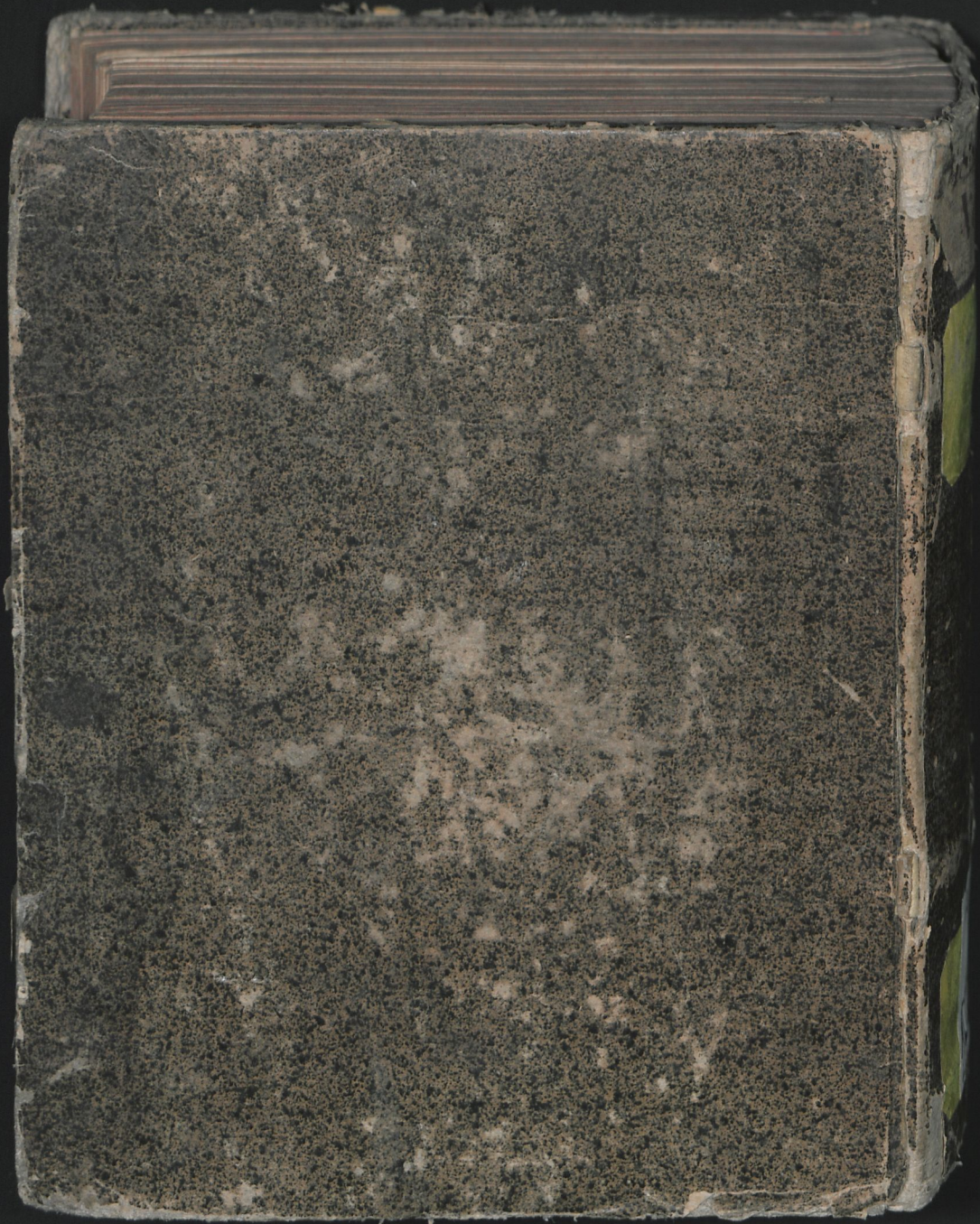
3

1012

12

IVS
VIDVAE DOARIAE

AN SIT
MERVS VSVSFRVCTVS

PRAESIDE
ERNESTO MARTINO CHLADENIO D

IVRIS FEVDALIS PROFESSORE PVBLICO CVRIAE
PROVINCIALIS ET FACVLTATIS IVRIDICAE
ASSESSORE

D. XVIII. MART. MDCCLI

PVBLICE VENTILABIT

CHRISTIANVS TRAVGOTT PAVLI
MARGLISSA-LVSATVS

VITEMBERGAE
EX OFFICINA SCHLOMACHIANA

